GENERALINIO ADVOKATO YVES BOT IŠVADA,

pateikta 2007 m. balandžio 19 d. [1]

1. Šiuo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija siekia, kad būtų pripažinta, jog Graikijos Respublika neįvykdė pagal 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos 1, 3, 4, 7, 8 ir 10 straipsnius [2] jai tenkančių įsipareigojimų.

I — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisė*

2. Nors tam tikri nacionalinės teisės aktai nėra diskriminuojantys, jie gali padaryti nepateisinamą žalą laisvam darbuotojų judėjimui. Taip yra, kai nustatomi kvalifikacijos dirbti pagal tam tikrą profesiją reikalavimai, kurie įvairiose valstybėse narėse gali labai skirtis. Siekdamas panaikinti šias laisvo darbuotojų judėjimo kliūtis, Bendrijos teisės aktų leidėjas įtvirtino abipusio pripažinimo principu pagrįstą kvalifikacijų pripažinimo sistemą.

3. Šios sistemos įgyvendinimo tikslais Europos bendrija įtvirtino du diplomų pripažinimo požiūrius.

4. Pirmuoju, vadinamuoju „sektoriniu“, požiūriu įtvirtinama diplomų pripažinimo sistema septynioms reglamentuojamoms profesijoms [3]. Šio požiūrio atžvilgiu buvo priimta keletas direktyvų. Jos įtvirtina visoms valstybėms narėms bendrus minimalius kriterijus teisės pradėti dirbti ir toliau dirbti pagal šias profesijas sąlygoms nustatyti. Todėl diplomai, gauti po mokymo ir lavinimo, kuris nurodytas Bendrijos teisės aktų leidėjo nustatytame sąraše, yra automatiškai pripažįstami valstybėse narėse.

1 — Originalo kalba: prancūzų.
2 — OL L 19, 1989, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 5 sk., 1 t., p. 337.
3 — Kalbama apie šias profesijas: gydytojo, bendrosios praktikos slaugytojo, dantų gydytojo, veterinarijos gydytojo, akušerio, vaistininko ir architekto.

5. Antrasis Bendrijos teisės aktų leidėjo pateiktas požiūris yra bendresnis. Būtent šis požiūris lėmė Direktyvos 89/48 priėmimą. Ši direktyva taikoma sektorinėje direktyvoje nereglamentuojamoms profesijoms ir pagal jos 3 straipsnį yra pagrįsta abipusio diplomų pripažinimo principu iš anksto nesuderinus nuostatų dėl mokymo ir lavinimo.

6. Taigi pagal Direktyvą 89/48 priimančioji valstybė narė, kuri reglamentuoja profesiją, turi pripažinti kitoje valstybėje narėje įgytus aukštojo mokslo diplomus, kaip leidžiančius dirbti pagal nagrinėjamą reglamentuojamą profesiją, su šioje direktyvoje įtvirtinta akivaizdžia sąlyga, kad diplomas jį turinčiam asmeniui suteikia visas profesines kvalifikacijas, reikalingas diplomo išdavimo valstybėje pradėti dirbti pagal atitinkamą reglamentuojamą profesiją.

7. Pagal Direktyvos 89/48 1 straipsnio a punktą „diplomu“ laikomas bet kuris diplomas, išduotas valstybės narės kompetentingos institucijos ir patvirtinantis ne mažiau kaip trejų metų trukmės kursus po vidurinės mokyklos. Iš šios nuostatos taip pat matyti, kad šie kursai turi būti baigti universitete, aukštojo mokslo įstaigoje arba kitoje panašaus lygio įstaigoje.

8. Tam tikrais atvejais šis principas apima priimančiosios valstybės narės nustatytas kompensacines priemones. Iš tikrųjų, jeigu kilmės valstybėje narėje baigto mokymo ir lavinimo bei priimančiojoje valstybėje narėje suteikiamo mokymo ir lavinimo turinys iš esmės skiriasi, pagal Direktyvos 89/48 4 straipsnio 1 dalies b punktą pastaroji turi galimybę reikalauti, kad diplomą turintis asmuo baigtų adaptacijos laikotarpį arba laikytų kvalifikacijos egzaminą ar testą.

9. Tos pačios nuostatos antrosios pastraipos pirmajame sakinyje patikslinama, kad priimančioji valstybė narė iš principo turi suteikti diplomą turinčiam asmeniui teisę pasirinkti adaptacijos laikotarpį arba kvalifikacinį egzaminą ar testą.

10. Tačiau priimančioji valstybė narė, nukrypdama nuo šio principo, gali numatyti tokį laikotarpį arba egzaminą ar testą profesijos, pagal kurią dirbant reikia labai gerai išmanyti nacionalinę teisę ir kurioje konsultavimas ir (arba) pagalbos nacionalinės teisės klausimais teikimas yra svarbus ir nuolatinis profesinės veiklos aspektas. Kai įgyvendinama tokia procedūra, pagal Direktyvos 89/48 10 straipsnio 1 dalį priimančioji valstybė narė turi pranešti Komisijai apie atitinkamos nuostatos projektą ir ją pagrindžiančius motyvus.

11. Be to, Direktyvos 89/48 7 straipsnio 3 dalis, numatanti specialiąją nuostatą asocia-

cijos ar organizacijos (šio direktyvos 1 straipsnio d punkto antrosios pastraipos prasme [4]) reglamentuojamoms profesijoms, suformuluota taip:

„Tais atvejais, kai kurią nors profesiją priimančiojoje valstybėje narėje reglamentuoja 1 straipsnio d punkte minėta asociacija ar organizacija, valstybių narių piliečiai turi teisę vartoti tos organizacijos ar asociacijos suteiktą profesinį vardą arba jos santrumpą tik įrodę narystę.

Tais atvejais, kai ši asociacija ar organizacija narystę sieja su tam tikrais kvalifikacijos reikalavimais, ji gali juos taikyti kitų valstybių narių piliečiams, kurie turi diplomą tokia prasme, kaip vartojama 1 straipsnio a punkte, ar oficialią kvalifikaciją tokia prasme, kaip vartojama 3 straipsnio b punkte, tik pagal šią direktyvą, pirmiausia pagal 3 ir 4 straipsnius.“

12. Direktyvos 89/48 12 straipsnyje numatytas terminas perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę baigėsi 1991 m. sausio 4 dieną.

4 — Vadovaujantis šia nuostata, tai yra valstybės narės pripažįstama asociacija ar organizacija, kuri išduoda savo nariams diplomus, užtikrina, kad jos nariai gerbtų jos nustatytas profesinio elgesio taisykles, ir suteikia jiems teisę naudotis kokiu nors pavadinimu ar santrumpa arba naudotis tam tikru tą diplomą atitinkančiu statusu.

B — *Nacionalinės teisės aktai*

13. Graikijoje 2000 m. birželio 28 d. Prezidento dekretu [5], pakeistu 2001 m. spalio 22 d. Prezidento dekretu 373/2001 [6] ir 2002 m. gruodžio 23 d. Prezidento dekretu 385/2002 [7] (toliau – Dekretas 165/2000), siekiama Direktyvą 89/48 perkelti į nacionalinę teisės sistemą.

14. Kadangi savo kaltinimuose Komisija ginčija specialiąsias nacionalinės teisės nuostatas, jos bus nurodytos nagrinėjant minėtus kaltinimus.

II — Ikiteisminė procedūra

15. Gavusi 37 skundus iš privačių asmenų, Komisija padarė išvadą, kad Graikijos teisės aktai keliais aspektais neatitinka Direktyvos 89/48. Todėl 2001 m. liepos 27 d. ji Graikijos Respublikai išsiuntė oficialų pranešimą ir vėliau – 2001 m. gruodžio 21 d. papildomą

5 — FEK A’ 149.
6 — FEK A’ 251.
7 — FEK A’ 334.

oficialų pranešimą. Graikijos vyriausybė į šiuos pranešimus atsakė atitinkamai 2001 m. spalio 12 d. ir 2002 m. kovo 13 d. laiškais.

16. Manydama, kad šie atsakymai yra nepakankami, Komisija 2002 m. liepos 1 d. Graikijos Respublikai išsiuntė pagrįstą nuomonę, o 2004 m. liepos 9 d. – papildomą pagrįstą nuomonę, ragindama šią valstybę narę per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta. Graikijos Respublika į minėtas nuomones atsakė 2002 m. rugsėjo 3 d., 2004 m. rugpjūčio 26 d. ir 2005 m. balandžio 7 d. pranešimais.

17. Nors Graikijos Respublikos pateikta informacija buvo atsakyta į tam tikrus Komisijos pateiktų kaltinimų klausimus, Komisija laikėsi savo pozicijos, kad Graikijos Respublika nesiėmė visų būtinų priemonių Direktyvai 89/48 perkelti į vidaus teisę. Todėl ji nusprendė pareikšti šį ieškinį.

III — Ieškinys

18. Komisija savo ieškinį grindžia septyniais kaltinimais atitinkamai dėl:

— diplomų, kuriuos pagal licenciją išdavė kitos valstybės narės kompetentingos institucijos, nepripažinimo;

— Dekretu 165/2000 numatytų kompensacinių priemonių neatitikimo nurodytoms Direktyvoje 89/48;

— paliekant *Symvoulio Anagnoriseos Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis* [8] suteiktą kompetenciją išnagrinėti, ar kitos valstybės narės profesinė įstaiga yra aukštojo mokslo įstaiga ir ar pareiškėjas turi būtinos profesinės patirties tuo atveju, jei mokymo ir lavinimo trukmė yra bent vienais metais trumpesnė, nei reikalaujama Graikijoje norint dirbti pagal tą pačią profesiją;

8 — Aukštojo mokslo diplomų lygiavertiškumo pripažinimo taryba Graikijoje, toliau – *Saeitte*.

— profesinių kvalifikacijų teisei pradėti dirbti mokslinį darbą viešajame sektoriuje nepripažinimo;

— įvairių viešojo sektoriaus tarnybų administracinės praktikos dėl darbo sąlygų, taikomų jau įdarbintiems asmenims, kurie turi diplomą Direktyvos 89/48 prasme ir kurie patiria sunkumų, susijusių su sąlygomis būti paskirtiems į aukštesnį lygį;

— reikalavimo, kad diplomą Direktyvos 89/48 prasme turintys asmenys pateiktų *Diapanepistimiako Kentro Anagnoriseos Titlon Spoudon tis Allodapis* [9] akademinio lygiavertiškumo pažymėjimą ir laimėtų konkursą tam, kad būtų įrašyti į *Techniko Epimelitirio Ellados* [10], ir

— reikalavimo pateikti konsulinės įstaigos patvirtintus profesinio mokymo ir lavinimo pažymėjimus kitų valstybių narių diplomų atžvilgiu.

19. Remdamasi šiais kaltinimais, Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad Graikijos Respublika neįvykdė pagal Direktyvos 89/48 1, 3, 4, 7, 8 ir 10 straipsnius jai tenkančių įsipareigojimų, ir priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

20. Komisija atsisakė ketvirtojo ir septintojo kaltinimų. Todėl vertinsiu tik pirmąjį, antrąjį, trečiąjį, penktąjį ir šeštąjį kaltinimus.

IV — Vertinimas

21. Visų pirma reikia pažymėti, kad Komisijai pateiktame 2006 m. rugpjūčio 29 d. laiške Graikijos Respublika nurodo ministro įsakymo, kuriuo Direktyva 89/48 buvo tinkamai perkelta į vidaus teisę, paskelbimą *Graikijos Respublikos oficialiajame leidinyje*. Šis dokumentas nėra reikšmingas. Iš tikrųjų pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagrįstumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį valstybėje narėje pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, o į vėlesnius pakeitimus Teisingumo Teismas

9 — Užsienio diplomų pripažinimo tarpuniversitetinis centras, toliau – *Dikatsa*.

10 — Graikijos technikos rūmai, toliau – TEE.

atsižvelgti negali [11]. Šioje byloje buvo nustatytas paskutinis dviejų mėnesių terminas nuo pranešimo apie papildomą pagrįstą nuomonę gavimo dienos, t. y. 2004 m. rugsėjo 9 dienos.

A — *Dėl pirmojo kaltinimo*

1. Pagrindiniai šalių argumentai

22. Pirmasis kaltinimas yra susijęs su diplomų, išduotų po baigto mokymo ir lavinimo pagal franšizės sutartis, pripažinimu. Toks mokymas ir lavinimas remiasi tarptautinėmis bendradarbiavimo sutartimis tarp vienos valstybės narės universiteto ar aukštojo mokslo įstaigos, išduodančios diplomą, ir kitos valstybės narės privačios įstaigos, suteikiančios mokymą ir lavinimą, kurį užbaigus išduodamas šis diplomas.

23. Šiame ieškinyje Komisija kaltina Graikijos Respubliką, kad ji nepripažįsta diplomų, kurie buvo išduoti po mokymo ir lavinimo, baigto pagal franšizės sutartis, sudarytas tarp vienos valstybės narės universiteto ir Graikijos teritorijoje įsteigtos privačios įstaigos.

24. Iš tikrųjų Graikijos Respublika mano, kad ji neprivalo pripažinti kitos valstybės narės institucijos išduoto diplomo, jei šis diplomas patvirtina priimančiojoje valstybėje narėje visiškai ar iš dalies įgytą mokymą ir lavinimą, taip pat jei šis mokymas ir lavinimas, priimančiosios valstybės nuomone, nėra pripažįstamas kaip aukštasis mokslas.

25. Šiuo klausimu ji tvirtina, kad, kiek tai susiję su universiteto, aukštojo mokslo įstaigos arba kitos panašaus lygio įstaigos statusu, Direktyvos 89/48 1 straipsnio a dalis daro nuorodą į nacionalines valstybės narės, kurios teritorijoje užtikrinamas mokymas ir lavinimas, nuostatas. Todėl nagrinėjamų įstaigų statusas ir diplomų vertė turi būti vertinama atsižvelgiant tik į Graikijos teisę.

26. Šiuo atžvilgiu Graikijos Respublika pažymi, kad Graikijos konstitucijos 16 straipsnyje nurodyta, jog aukštąjį mokslą teikia tik viešosios įstaigos. Todėl įsipareigojimas pripažinti diplomą, išduotą jos teritorijoje baigus mokymą ir lavinimą, kaip universitetinio ar aukštojo mokslo diplomą, kai pagal

11 — Ypač žr. 1990 m. lapkričio 27 d. Sprendimą *Komisija prieš Graikiją* (C-200/88, Rink. p. I-4299, 13 punktas); 2001 m. spalio 18 d. Sprendimą *Komisija prieš Airiją* (C-354/99, Rink. p. I-7657, 45 punktas) ir 2003 m. birželio 26 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-233/00, Rink. p. I-6625, 30 punktas).

nacionalinę teisę jis toks nėra, prieštarauja EB 149 ir EB 150 straipsniams [12].

29. Kyla klausimas, ar diplomas, išduotas baigus mokymą ir lavinimą pagal franšizės sutartį, yra „diplomas“ Direktyvos 89/48 1 straipsnio a punkto prasme, taip pagal šios direktyvos 3 straipsnį įpareigojantis priimančiąją valstybę narę jį pripažinti.

27. Priešingai, Komisija nurodo, kad diplomai, išduoti baigus mokymą ir lavinimą pagal franšizės sutartį, priklauso valstybės narės, kurios teritorijoje yra įsteigtas šiuos diplomus išduodantis universitetas, mokslo sistemai. Ji tvirtina, kad pagal Direktyvos 89/48 1 straipsnio a punktą diplomą išduodančios valstybės narės kompetentingos institucijos turi įvertinti kitoje valstybėje narėje įgyto mokymo ir lavinimo turinį bei organizavimą.

30. Toks diplomas išsiskiria tuo, kad mokymas ir lavinimas nebuvo suteiktas šį diplomą išduodančios valstybės narės teritorijoje, bet jį suteikė kitos valstybės narės teritorijoje įsteigta privati įstaiga.

31. Ar, atsižvelgdama į šią ypatybę, valstybė narė, kurios teritorijoje buvo suteiktas mokymas ir lavinimas, privalo įvertinti tokį diplomo statusą?

2. Vertinimas

28. Pirmuoju kaltinimu Graikijos Respublika kaltinama tuo, kad ji nepripažįsta kitų valstybių narių universitetų išduotų diplomų, jei mokymas ir lavinimas, kurį baigus buvo išduoti šie diplomai, buvo įgytas jos teritorijoje įsteigtoje privačioje įstaigoje.

32. Aš taip nemanau.

12 — Pagal šiuos straipsnius Bendrija prireikus gali paremti ir papildyti valstybių narių veiksmus švietimo bei profesinio mokymo ir lavinimo srityje, kartu pripažindama jų atsakomybę už mokymo turinį ir švietimo sistemos bei profesinio mokymo ir lavinimo organizavimą. Taigi švietimas bei profesinis mokymas ir lavinimas patenka į valstybių narių kompetenciją.

33. Visų pirma, nurodau, kad Direktyvos 89/48 1 straipsnio a punkto pirmosios pastraipos pirmojoje įtraukoje nustatyta, kad „diplomu“ laikomas bet kuris diplomas,

„*išduotas valstybės narės kompetentingos institucijos* ([13]), paskirtos pagal jos pačios įstatymus ir kitus teisės aktus“. Reikia konstatuoti, kad diplomo statusas turi būti vertinamas pagal jį išduodančios valstybės narės teisę.

34. Be to, pažymiu, kad šios direktyvos 1 straipsnio a punkto pirmosios pastraipos antroje įtraukoje nėra įtvirtintas su mokymo ir lavinimo vieta susijęs teritorialumo kriterijus. Todėl manau, kad diplomą išduodanti valstybė narė turi kompetenciją nustatyti šiam diplomui gauti reikiamo mokymo ir lavinimo turinį bei organizavimą ir, atsižvelgdama į tai, vietą, kurioje bus mokomasi ir lavinamasi.

35. Taip pat papildau, jog minėtos direktyvos 1 straipsnio a punkte patikslinama tik tai, kad patvirtintas mokymas ir lavinimas turi būti įgytas iš esmės Bendrijoje [14]. Vadovaujantis šia nuostata, svarbu tai, kad mokymas ir lavinimas būtų po vidurinės mokyklos, ne mažiau kaip trejų metų trukmės ir kad jis būtų suteiktas aukštojo mokslo įstaigoje arba kitoje panašaus lygio įstaigoje.

36. Šią analizę patvirtina pačios Direktyvos 89/48 tikslas ir Teisingumo Teismo praktika.

37. Iš tikrųjų šia direktyva siekiama abipusio diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo. Kitaip nei sektorinėmis direktyvomis, Direktyva 89/48 įtvirtinta sistema nesiekiama suderinti teisės pradėti dirbti ir toliau dirbti pagal reglamentuojamas profesijas sąlygų.

38. Dėl šios priežasties naujame sprendime *Price* [15] Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybėms narėms paliekama kompetencija reglamentuoti šias teisės pradėti dirbti sąlygas, kitaip tariant, nustatyti reglamentuojamoms profesijoms, kurioms netaikomos sektorinės direktyvos, būtino mokymo ir lavinimo turinį, lygį ar struktūrą.

39. Tai, kad priimančiosios valstybės narės teritorijoje įsteigta privati įstaiga visiškai ar iš dalies suteikė mokymą ir lavinimą, negali panaikinti šiai valstybei narei tenkančios pareigos pripažinti baigus šį mokymą ir lavinimą išduotą diplomą. Jeigu jai būtų suteikta tokia galimybė, galėtų būti ginčijamas pats abipusio pripažinimo principas.

13 — Pažymėta mano.
14 — Žr. Direktyvos 89/48 1 straipsnio a punkto pirmąją pastraipą.
15 — 2006 m. rugsėjo 7 d. Sprendimas (C-149/05, Rink. p. I-7691, 54 punktas).

40. Papildau, jog diplomo nepripažinimas dėl to, kad jis išduotas baigus mokymą ir lavinimą pagal franšizės sutartį, ne tik atgraso studentus pateikti prašymus įtraukti į kitų valstybių narių universitetų siūlomą mokymo ir lavinimo programas, bet taip pat riboja laisvą tokio mokymo ir lavinimo diplomus turinčių darbuotojų judėjimą, o tai prieštarauja Direktyvos 89/48 tikslui.

41. Šiuo klausimu šios Direktyvos 89/48 pirmoje ir tryliktoje konstatuojamosiose dalyse nurodyta, kad direktyva siekiama palengvinti galimybes dirbti pagal profesiją kitoje valstybėje narėje, o ne toje, kurios teritorijoje Bendrijos pilietis įgijo savo profesinę kvalifikaciją, ir kad pastarasis turi teisę „įgyti (profesinius) įgūdžius ten, kur jis nori“.

42. Franšizės sutartys suteikia tokio judėjimo galimybę ir visiškai atitinka Bendrijos mainų programos *Erasmus* dvasią, kuria skatinamas valstybių narių aukštojo mokslo įstaigų bendradarbiavimas.

43. Galiausiai primenu, kad tuo atveju, kai priimančioji valstybė narė nusprendžia, jog diplomą turinčio asmens įgyto mokymo ir lavinimo dalykai iš esmės skiriasi nuo šios valstybės narės reikalaujamų diplomo dalykų, pagal Direktyvos 89/48 4 straipsnio 1 dalies b punkto pirmąją pastraipą ši valstybė turi galimybę reikalauti, kad pareiškėjas baigtų adaptacijos laikotarpį arba laikytų kvalifikacijos egzaminą ar testą.

44. Atsižvelgdamas į šiuos motyvus, manau, kad pirmasis kaltinimas yra pagrįstas.

B — *Dėl antrojo kaltinimo*

45. Dekreto 165/2000 5 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtinta nuo Direktyvos 89/48 4 straipsnio 1 dalies b punkto antrojoje pastraipoje pateikto principo [16] leidžianti nukrypti nuostata. Iš tikrųjų šiame dekrete numatyta ne tik, kad galimybė pasirinkti netaikoma profesijoms, kurioms reikalinga labai gerai išmanyti nacionalinę teisę, bet ji taip pat netaikoma „visoms kitoms profesijoms, kurias reglamentuoja specialiosios nuostatos“.

16 — Primenu, kad vadovaujantis šiuo principu, jei priimančioji valstybė narė naudojasi savo teise nustatyti kompensacines priemones, ji pareiškėjui turi leisti pasirinkti adaptacijos laikotarpį arba kvalifikacinį egzaminą ar testą.

46. Kaip teisingai tvirtina Komisija, ši nacionalinė nuostata, kurioje bendrai nustatyta, kad priimančioji valstybė narė gali pasirinkti adaptacijos laikotarpį arba kvalifikacijos egzaminą ar testą „visoms kitoms profesijoms, kurias reglamentuoja specialiosios nuostatos“, prieštarauja Direktyvos 89/48 4 straipsnio 1 dalies b punkto antrosios pastraipos antrajam sakiniui ir 10 straipsniui. Iš tikrųjų priimančioji valstybė narė gali nukrypti nuo principo dėl pareiškėjo pasirinkimo tik jei atitinkamai reglamentuojamai profesijai reikia labai gerai išmanyti nacionalinę teisę.

47. Graikijos Respublika pripažįsta šio kaltinimo pagrįstumą ir papildo, kad vyksta Prezidento dekreto, kuriuo išbraukiama ginčijama sakinio dalis, priėmimo procesas.

48. Pakanka priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką įsipareigojimo neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį valstybėje narėje pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui [17].

49. Tačiau reikia konstatuoti, kad pasibaigus šiam terminui Graikijos Respublika nesiėmė būtinų priemonių, kad atsižvelgtų į Direktyvos 89/48 4 straipsnio 1 dalies b punkto antrosios pastraipos antrąjį sakinį ir 10 straipsnį. Iš to matyti, kad antrasis kaltinimas yra pagrįstas.

17 — Žr. 11 išnašą.

C — Dėl trečiojo kaltinimo

50. Dekreto 165/2000 10 straipsnio 1 dalies b punkto aa ir bb papunkčiais *Saeitte* buvo suteikta išimtinė kompetencija priimti sprendimus dėl prašymų pripažinti aukštojo mokslo diplomus, patenkančius į Direktyvos 89/48 taikymo sritį.

51. Vadovaujantis šia nuostata *Saeitte* yra kompetentinga įvertinti, ar mokslo įstaiga, kurią lankė pareiškėjas, yra aukštojo mokslo įstaiga ir ar pareiškėjas, norintis dirbti pagal tą pačią profesiją, turi reikalaujamos profesinės patirties tuo atveju, kai mokymas ir lavinimas yra trumpesnis bent vienais metais nei reikalaujama Graikijoje.

52. Kaip pažymi Komisija, manau, kad *Saeitte* suteikta kompetencija įvertinti, ar mokslo įstaiga yra aukštojo mokslo įstaiga, prieštarauja Direktyvos 89/48 8 straipsnio 1 daliai. Vadovaujantis šia dalimi, diplomą išduodančios valstybės narės kompetentingų institucijų išduotų bei pareiškėjo pateiktų pažymėjimų ir

dokumentų turi pakakti siekiant įrodyti, kad šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose nurodytos sąlygos yra įvykdytos.

53. Tačiau, priešingai nei tvirtina Komisija, manau, kad pagal minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punktą *Saeitte* yra kompetentinga įvertinti, ar diplomą turintis asmuo, norintis dirbti pagal tą pačią profesiją, turi reikalaujamos profesinės patirties tuo atveju, kai mokymas ir lavinimas yra trumpesnis bent vienais metais, nei reikalaujama Graikijoje.

54. Iš tikrųjų pagal šią nuostatą Direktyvos 89/48 3 straipsnis nedaro kliūčių priimančiajai valstybei narei taip pat reikalauti, kad pareiškėjas „pateiktų profesinę patirtį įrodantį dokumentą tais atvejais, kai mokymo ir lavinimo trukmė <…> yra bent vienais metais trumpesnė negu reikalaujama priimančiojoje valstybėje narėje“.

55. Todėl Graikijos Respublika turi teisę reikalauti, kad užsienio diplomą turintis asmuo pateiktų profesinę patirtį įrodantį dokumentą tais atvejais, kai mokymo ir lavinimo siekiant įgyti nagrinėjamą reglamentuojamą profesiją trukmė yra vienais metais trumpesnė negu reikalaujama Graikijoje.

56. Graikijos Respublika neginčija šio kaltinimo ir nurodo, kad netrukus bus priimtas ginčijamą nuostatą panaikinantis Prezidento dekretas.

57. Atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo praktiką [18] ir Graikijos Respublikos pateiktą atsakymą, manau, kad trečiasis kaltinimas taip pat yra pagrįstas, bet tik tiek, kiek *Saeitte* yra kompetentinga įvertinti, ar kitos valstybės narės teritorijoje įsteigta mokslo įstaiga yra aukštojo mokslo įstaiga.

D — *Dėl penktojo kaltinimo*

58. Komisija kaltina Graikijos Respubliką, kad ši atsisako pripažinti profesinį lygiavertiškumą viešajame sektoriuje dirbantiems ir diplomą Direktyvos 89/48 prasme turintiems asmenims ir taip jiems užkerta kelią gauti aukštesnį atlyginimą. Komisija mano, kad ši praktika prieštarauja Direktyvos 89/48 3 straipsniui.

59. Graikijos Respublika ginčija šiuos tvirtinimus. Jos nuomone, Graikijos viešosios tarnybos kodekso nuostatos suteikia užsienio

18 — Ten pat.

diplomą turintiems asmenims teisę būti perskirtiems į aukštesnio lygio pareigas.

62. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Komisija nepateikė įrodymų, kad Graikijos tarnautojų karjeros sistema užkerta kelią diplomus Direktyvos 89/48 prasme turintiems asmenims remtis savo profesijos pavadinimu siekiant, kad jie būtų paskirti į aukštesnį lygį.

60. Palaikydama savo kaltinimą, Komisija tik nurodo, kad „(*Saeitte*) ir įvairių viešojo sektoriaus tarnybų administracinė praktika, t. y. tai, kad Graikijos Respublika paliko senąją tarnautojų karjeros sistemą, prieštarauja Direktyvos (89/48) 3 straipsniui“. Ji taip pat remiasi tik šiuos diplomus turinčių asmenų pateiktais skundais bei *Saeitte* susirinkimo protokolu [19]. Komisija bylos medžiagoje nepateikė nei šių skundų, nei jokių kitų šiuos teiginius galinčių patvirtinti įrodymų.

63. Todėl manau, kad penktasis kaltinimas nėra pagrįstas.

E — *Dėl šeštojo kaltinimo*

61. Reikia priminti, kad, remdamasi nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, vykstant pagal EB 226 straipsnį pradėtai procedūrai dėl įsipareigojimų neįvykdymo, Komisija turi įrodyti tariamą įsipareigojimų neįvykdymą negalėdama remtis bet kokia prielaida [20].

1. Pagrindiniai šalių argumentai

64. Vadovaujantis Graikijos Įstatymo Nr. 1486/1984 [21] 2 straipsniu, visi Graikijos ar Bendrijos piliečiai, kurie turi Atėnų politechnikos mokyklos, Graikijos inžinerinių fakultetų ir lygiaverčių užsienio fakultetų

19 — Žr. ieškinio 66 ir 67 punktus.

20 — Ypač žr. 1982 m. gegužės 25 d. Sprendimą *Komisija prieš Nyderlandus* (96/81, Rink. p. 1791, 6 punktas); 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Austriją* (C-194/01, Rink. p. I-4579, 34 punktas); 2005 m. gegužės 12 d. Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* (C-287/03, Rink. p. I-3761, 27 punktas) ir 2005 m. spalio 20 d. sprendimą *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (C-6/04, Rink. p. I-9017, 75 punktas). Be to, reikia paaiškinti, kad dėl kaltinimo, susijusio su praktika, dėl kurios skundžiama administracija, už kurią atsako valstybė narė, Teisingumo Teismas nusprendė, kad įsipareigojimų neįvykdymui įrodyti būtina pateikti kitokius įrodymus, palyginti su tais, į kuriuos paprastai atsižvelgiama nagrinėjant ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo, susijusį tik su nacionalinės nuostatos turiniu (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Belgiją* 28 punktą).

21 — FEK A’ 161. Įstatymas, kuris buvo pakeistas Prezidento dekreto Nr. 512/1991 (FEK A’ 190, toliau – Įstatymas 1486/1984) 2 straipsniu.

inžinieriaus diplomą, privalo įsirašyti į TEE, kad galėtų dirbti pagal inžinieriaus profesiją.

65. Savo rašytinėse pastabose Komisija daro nuorodą į vienintelį Graikijos Ministro sprendimo ED 5/1984/B-713 (toliau – 1984 m. Ministro sprendimas)[22] straipsnį, kuriuo reikalaujama, kad diplomą Direktyvos 89/48 prasme turintys asmenys, kad būtų įrašyti į TEE, privalo pateikti *Dikatsa* akademinio lygiavertiškumo pažymėjimą ir laimėti konkursą.

66. Komisija mano, kad 1984 m. Ministro sprendimas prieštarauja Direktyvos 89/48 7 straipsnio 3 dalies antrajai pastraipai. Pagal šią nuostatą narystė profesinėje organizacijoje gali būti siejama su tam tikrais kvalifikacijos reikalavimais tik esant sąlygoms, įtvirtintoms, be kita ko, šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose.

67. Graikijos Respublika ginčija šio kaltinimo pagrįstumą. Jos nuomone, įsigaliojus Dekretui 165/2000, TEE praktika pasikeitė ir tam, kad būtų įrašoma į TEE, pakanka *Saeitte* tik pripažinti užsienio diplomus. Be to, Graikijos Respublika tvirtina, kad dalyvavimas konkurse buvo susijęs su kitomis profesijų grupėmis. Triplike ji papildo, kad, siekdama išvengti bet kokių abejonių, TEE ketina pakeisti konkurso pranešimus.

2. Vertinimas

68. Šioje procedūroje šalių buvo prašoma paaiškinti, ar TEE yra „asociacija“ ar „organizacija“ Direktyvos 89/48 1 straipsnio d punkto antrosios pastraipos prasme ir todėl jai taikoma šios direktyvos 7 straipsnio 3 dalies antroji pastraipa.

69. Graikijos Respublika tvirtina, kad TEE nėra profesinė organizacija minėtos 1 straipsnio d punkto antrosios pastraipos prasme. Todėl ji mano, kad Direktyvos 89/48 7 straipsnio 3 dalis nėra taikoma.

70. Komisija teigia, kad TEE yra profesinė organizacija. Todėl ji mano, kad 1984 m. Ministro sprendimo 1 straipsnis, kuriuo reikalaujama, kad diplomą turintis asmuo pateiktų *Dikatsa* išduotą akademinio lygiavertiškumo pažymėjimą ir išlaikytų egzaminą

22 — Žr. atsiliepimo 5 punktą.

žodžiu, prieštarauja šios Direktyvos 89/48 7 straipsnio 3 dalies antrajai pastraipai.

71. Tačiau nemanau, kad 1984 m. Ministro sprendimas susijęs su profesine organizacija.

72. Iš tikrųjų Direktyvos 89/48 1 straipsnio d punkto pirmojoje pastraipoje nustatyta, kad reglamentuojama „profesinė veikla“ – tai „profesinė veikla, kai tokios veiklos pradėjimas ar vykdymas arba vienas iš vertimosi ja būdų valstybėje narėje pagal įstatymus ir kitus teisės aktus tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso nuo diplomo turėjimo“.

73. Siekdamas apimti visas situacijas, su kuriomis gali susidurti ūkio subjektas, Bendrijos teisės aktų leidėjas nusprendė, kad visos profesijos, kurių nereglamentuoja valstybė narė, bet kurios susijusios su savo nariams privalumus teikiančiomis nepriklausomomis korporacinėmis organizacijomis, vis tiek turėtų būti prilyginamos reglamentuojamoms profesijoms.

74. Todėl jei Direktyvos 89/48 1 straipsnio d punkto pirmoji pastraipa nėra taikoma, pagal minėtos direktyvos 1 straipsnio d punkto antrąją pastraipą profesinė veikla, kuria verčiasi profesinės asociacijos ar organizacijos nariai, yra prilyginama reglamentuojamai profesinei veiklai.

75. Pastaroji nuostata taikoma, jei profesinė asociacija ar organizacija išduoda savo nariams diplomą, užtikrina, kad jos nariai laikosi jos nustatytų profesinio elgesio taisyklių, ir suteikia jiems teisę naudotis kokiu nors pavadinimu ar santrumpa arba naudotis tam tikru tą diplomą atitinkančiu statusu.

76. Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti, kad 1984 m. Ministro sprendimas yra nuostata, kurią tiesiogiai įtvirtino Graikijos Respublika, o ne TEE.

77. Taip pat pažymiu, kad teisei pradėti dirbti ir toliau dirbti pagal inžinieriaus profesiją Graikijoje aiškiai taikomos teisės aktų nuostatos, nes pagal Įstatymo Nr. 1486/1984 2 straipsnį tik Graikijos ar užsienio inžinierių mokyklų diplomai gali būti įrašyti į TEE [23]. Tik gavęs diplomą jį turintis asmuo gali įsirašyti į TEE.

23 — Žr. Graikijos Respublikos atsakymą į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus, p. 5.

78. Todėl aišku, kad teisę pradėti dirbti ir toliau dirbti pagal inžinieriaus profesiją Graikijoje tiesiogiai reglamentuoja valstybė.

79. Be to, reikia priminti, kad sprendime *Peros* [24] Teisingumo Teismas nusprendė, jog, vadovaudamasi Direktyvos 89/48 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktu, TEE negalėjo iš diplomą turinčio asmens reikalauti, kad kompetentingos nacionalinės institucijos patvirtintų užsienio diplomo lygiavertiškumą. Jei TEE būtų laikoma profesine organizacija, šie įsipareigojimai kiltų iš šios direktyvos 7 straipsnio 3 dalies antrosios pastraipos.

80. Dėl to manau, kad kaltinimas yra nepagrįstas, kiek jame remiamasi Direktyvos 89/48 7 straipsnio 3 dalies antrąja pastraipa, ir kad nagrinėjamoje situacijoje yra taikomas šios direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktas, skirtas valstybės reglamentuojamai veiklai.

81. Taigi gali kilti klausimas, ar Komisijos kaltinime aprašytai faktinei situacijai taikant minėtą 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktą, nepakeičiamas bylos dalykas ir nepažeidžiama teisė į gynybą, dėl ko kaltinimas būtų pripažintas nepriimtinu.

24 — 2005 m. liepos 14 d. Sprendimas (C-141/04, Rink. p. I-7163, 39 ir 40 punktai).

82. Taip nemanau dėl toliau išdėstytų motyvų.

83. Nors ir taikomi, pirma, valstybės narės reglamentuojamai profesinei veiklai ir, antra, profesinės organizacijos narių vykdomai profesinei veiklai, Direktyvos 89/48 3 straipsnis ir 7 straipsnio 3 dalies antroji pastraipa įtvirtina tokius pačius įsipareigojimus. Iš tikrųjų šios direktyvos 3 straipsnyje nustatytas abipusio diplomų pripažinimo principas, o minėtos direktyvos 7 straipsnio 3 dalies antrojoje pastraipoje kaip tik daroma nuoroda į šį 3 straipsnį.

84. Šiais dviem atvejais siekiama to paties tikslo, t. y. išvengti situacijų, kai priimančioji valstybė narė reikalauja, kad diplomą turintis asmuo, kurio užsienio diplomą pripažino kompetentinga organizacija, pateiktų kokį nors kitą valstybinės institucijos atliktą lygiavertiškumo patvirtinimą.

85. Todėl, mano nuomone, kadangi iš dviejų minėtų nuostatų kylantys įsipareigojimai yra vienodi, bylos dalykas nesikeičia, nesvarbu, ar

taikoma Direktyvos 89/48 7 straipsnio 3 dalies antroji pastraipa, ar šios direktyvos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktas.

86. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad ikiteisminėje procedūroje pasikeitus Bendrijos teisei, Komisija turi teisę pripažinti neįvykdžius tų įsipareigojimų pagal pradinę direktyvos redakciją, kurie naujomis nuostatomis buvo palikti galioti. Todėl Teisingumo Teismas pripažino, kad, nepaisant šio pasikeitimo, bylos dalykas nebuvo pakeistas, nes pagrindiniai valstybei narei tenkantys įsipareigojimai buvo tokie patys [25].

87. Todėl šiuo specialiu atveju, manau, kad šeštasis kaltinimas yra priimtinas, kiek jame remiamasi Direktyvos 89/48 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktu.

88. Dabar reikia nagrinėti šio kaltinimo pagrįstumą.

89. Iš bylos medžiagos matyti, kad Dekreto 165/2000 11 straipsnyje nustatyta, kad, priėmus *Saeitte* sprendimą, kompetentinga profesinė institucija privalo diplomą Direktyvos 89/48 prasme turintį asmenį įrašyti į savo narių sąrašą [26]. Todėl to, kad *Saeitte* paprastai pripažįsta diplomus, iš esmės pakanka, kad kitų valstybių narių aukštųjų mokslo įstaigų diplomus turintys inžinieriai būtų įrašyti į TEE narių sąrašą.

90. Tačiau, kaip anksčiau nurodžiau, Komisija daro nuorodą į ministro sprendimą, kuriuo nustatomos leidimo dirbti pagal inžinieriaus profesiją taisyklės. Primenu, kad iš šio sprendimo matyti, jog užsienio diplomus turintys asmenys tam, kad būtų įrašyti į TEE, privalo laikyti egzaminą žodžiu ir gauti *Dikatsa* išduotą akademinio lygiavertiškumo pažymėjimą.

91. Tačiau Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad jei taikoma Direktyva 89/48, valstybės narės viešoji įstaiga, privalanti laikytis atitinkamoje direktyvoje numatytų normų, nebegali iš suinteresuotojo asmens

25 — Žr. 1999 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (C-365/97, Rink. p. I-7773, 36–40 punktai).

26 — Žr. Graikijos Respublikos atsakymą raštu į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus, p. 6.

reikalauti, kad kompetentingos nacionalinės institucijos patvirtintų jo dokumentus [27].

92. Šiuo atžvilgiu primenu, kad pagal šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalį Graikijos Respublika paskyrė *Saeitte* kaip kompetentingą instituciją, įgaliotą priimti paraiškas dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo.

93. Todėl reikalavimas, kad *Saeitte* pripažintą užsienio diplomą turintys asmenys gautų *Dikatsa* akademinio lygiavertiškumo pažymėjimą ir išlaikytų egzaminą žodžiu, prieštarauja Direktyvos 89/48 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktui [28].

94. Bet kuriuo atveju dabartinė situacija, susijusi su suinteresuotojo asmens įrašymu į TEE narių sąrašą, sukelia teisinį nesaugumą, nes dviejų priešingų taisyklių buvimas sukuria teisės dviprasmiškumo situaciją ir todėl jomis remiantis negali būti aiškiai įgyvendinami įsipareigojimai, kylantys iš Direktyvos 89/48, ypač iš jos 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punkto [29].

95. Dėl to manau, kad šeštasis kaltinimas yra pagrįstas, kiek jis remiasi Direktyvos 89/48 3 straipsnio pirmosios pastraipos a punktu.

96. Kadangi buvo pripažinta, kad daugelis kaltinimų yra pagrįsti, taikant Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą, reikia priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

27 — Minėtas sprendimas *Peros* (35 punktas ir minėta teismo praktika).

28 — Ten pat (40 punktas).

29 — Žr. 2006 m. sausio 10 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-98/03, Rink. p. I-53, 78 punktas), kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad tai, jog kartu egzistuoja Bendrijos teisę atitinkanti nuostata ir jai prieštaraujanti nuostata, nėra tinkama veiksmingai, aiškiai ir tiksliai užtikrinti iš Bendrijos teisės aktų kylančius įsipareigojimus.

V — Išvada

97. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui:

„1. Konstatuoti, kad Graikijos Respublika:

— nepripažindama diplomų, kuriuos pagal franšizės sutartis išdavė kitos valstybės narės kompetentingos institucijos;

— atimdama iš pareiškėjo galimybę pasirinkti adaptacijos laikotarpį arba kvalifikacinį egzaminą ar testą kitų profesijų atžvilgiu nei tos, kurioms reikia labai gerai išmanyti nacionalinę teisę;

— suteikdama *Symvoulio Anagnoriseos Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis* kompetenciją išnagrinėti, ar mokslo įstaiga, kurioje pareiškėjas baigė mokymą ir lavinimą, yra aukštojo mokslo įstaiga, ir

— reikalaudama, kad diplomą Direktyvos 89/48 prasme turintys asmenys, tam, kad būtų įrašyti į *Techniko Epimelitirio Ellados*, pateiktų *Diapanepistimiako Kentro Anagnoriseos Titlon Spoudon tis Allodapis* akademinio lygiavertiškumo pažymėjimą ir laimėtų konkursą;

neįvykdė įsipareigojimų pagal 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos 1, 3, 4, 8 ir 10 straipsnius.

2. Priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.“